GODZIENNA

Ner 109. ROK 1833. CZWARTEK 25 KWIETNIA.

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych, o god. 10 przed południem w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA
Kwartalna.......złp. 12
Miesięczna...... „ 5

Jutro SS. Kleta i Marcella.

Gazeta Krakowska

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE
Barometr dla lepszego porównania zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzien godzina	Barometr na 0° Ω,	Therm:	Hogro-metr	Wiatr	Stan Atmosf.	UWAGI.
7	26 5, 120	+ 5,4	+ 0,0	Zaden	Pochmurno	
23. 12	„ 5, 292	9,0	0,5	Pół. zachodni średni	„ „	
3	„ 5, 306	9,4	0,0	Pół. zachodni słaby	„ „	Deszcz.
9	27 5, 789	+ 5,0	+ 0,8	Zachodni mocny	„ „	

Część Urzędowa.

LOTERYA KRAJOWA.

W 552 ciągnieniu dnia 24 Kwietnia 1833 roku, w przytomności osób od rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały numera następujące:

66. — 70. — 69. — 12. — 20.

Przyszłe 553 Ciągnienie przypada dnia 1 Maja 1833 roku.

Część Nieurzędowa.

POLSKA.

Petersburg 9 Kwietnia.

Dzisieyszy *Journal de St. Petersburg* umieścił co następuje. »Jesteśmy upoważnieni do ogłoszenia następujących wiadomości o teraźnieyszym stanie królestwa Polskiego.

„Powszechnie znany był wysoki stepień pomyślności, na którym postawiły Polskę pietnastoletnie ciągłe starania i oycowska troskliwość ze strony rządu rossyjskiego. Pośród tych świetnych postępów wszelkiego rodzaju, garstka zuchwałych rewolucyonistów, przez zamach w dniu 17 (29) listopada 1830, zniweczyła w jedney chwili owoc tylu prac, i jeszcze głębiey pogrążyła Polskę w przepaść, z którey zaledwo wyszła była. Skutki tego smutnego zdarzenia, dały się czuć nawet w ostatnich rozgałęzieniach stanu towarzyskiego: zupełny bezrząd w administracyi, pogarda praw narodowych i osobistych, upadek handlu i przemysłu, zniszczenie pomyślności publiczney; taki był stan królestwa Polskiego, gdy moc oręża rossyjskiego przywróciła tam rząd prawy. Do tych klęsk publicznych, przyłączyła się jeszcze nędza, niedostatek, choroby zaraźliwe, łupieztwo i cały szereg nieszczęść, jakie rewolucya i woyna za sobą pociągają.— W tym stanie rzeczy, powołanie rządu było nayrozciągleyszém. Musiał on bowiem wszystko na nowo stwarzać, wszystko naraz organizować, a po nadaniu administracyi królestwa, urządzenia trwałego i stanowczego, czuwać niezmordowanie i bez przestanku nad tém, ażeby bieg jéy w niczém się nieoddalał od toru, przez wyższe światło wskazanego.— Srodki przyjęte dla dopięcia tego tak pożądanego celu, i wskazane przez manifesty i szczególne instrukcye N. Cesarza, odpowiedziały zu-

pełnie téy staranności, jaka zawsze odznaczała postępowanie rządu rossyjskiego względem Polski; staranności, któréy w obecnych okolicznościach niemógł się spodziéwać naród, co powstał był przeciw swemu monarsze, i w skutek tego stał się tak krwawéy woyny przyczyną. Jedynie zakamieniałych buntowników, piérwszych sprawców i główniejszych podżegaczów powstania, dosięgła za powrotem rządu, surowość prawa; wszyscy zaś, którzy się dali uwieśdź tylko przez słabość i chwilowe obłąkanie, otrzymali amnestyę. Ci co zostali wiernymi, doznają opieki i przychylności rządu; potrzebujący pomocy, otrzymują wsparcie, a sieroty i wszyscy nieszczęśliwi, będący bez sposobu do życia, zostali zebrani i los ich zabezpieczony. Wszystkie te środki wskazane przez łaskawość N. Pana, przywiedzione zostały w zupełności do wykonania przez JO. Namiestnika Królews: Xięcia Warszawskiego, Hrabiego Paskiewicza Erywańskiego.— Piérwsze, czém się zajął natychmiast po powrocie spokoyności, było przywrócenie prawego biegu admioistracyi. Rząd woyskowy nie trwał jak dni 17. Dnia 13 września 1831 r. został zaprowadzony rząd tymczasowy, i zaraz administracyę cywilną od władzy woyskowéy odłączono.— Następnie urządzone zostały kommissye wojewódzkie, równie jak inne gałęzie administracyi cywilnéy, a dnia 24 tegoż miesiąca września, urządzono całe sądownictwo. W téy organizacyi zatrzymane zostało wszystko, co istniało przed rewolucyą: zachowany język polski, wszystkie prawa cywilne, i formy postępowania, a mieysca obsadzone zostały Polakami.— Dla łatwieyszego i pewnieyszego praw wykonania, niemniéy dla przywrócenia spokoyności publiczney, oraz nietykalności osób i własności, ustanowieni zostali po województwach naczelnicy wojenni, których wszelako władza nie rozciąga się ani na sądownictwo, ani na nic, co się tyczy praw lub własności prywatnych.— Wzburzenie umysłów, jakie osobliwie bojaźń sprawiedliwéy kary sprawiła, ustało z ogłoszeniem manifestu Cesarskiego z dnia 20 listopada 1831 roku, który zapewnił zupełną i całkowitą amnestyę dla ogółu, wciągnionego do powstania przez podżegaczów; — ci tylko sami wyjęci są z pod tego dobrodziejstwa. Potrzeba potém było wstrzymać łupieztwa, którym się oddawali żołnierze rozproszeni po ustaniu rządu rewolucyjnego; uczyniono w téy mierze ścisły przegląd, w skutek którego znaczną ich część odesłano do domów, a resztę przyjęto do woyska.— Zapobiedz nieszczęściu, którém głód i nędza zagrażały większey części ludności, zapewnić jéy środki utrzymania się i ulżyć o ile można było ciężarom jey, wesprzeć naybardziey pomocy potrzebujących, i mieć staranie o sierotach, takie było daley szlachetne rządu powołanie; szereg środków rozsądnie w tym celu przedsięwziętych, uwieńczony został naypomyślnieyszym skutkiem. I tak obok zakazu wywożenia zboża, pozwolono bez opłaty przywóz jęczmienia i owsa; cło od sprowadzanego do kraju bydła rogatego i koni zostało zmnieyszone; utrzymanie woyska zarządzono bez żadnych rekwizycyi; a nawet na wyżywienie jego, ściągniono zapasy z Rossyi i z Galicyi. Kazano zakupić w Rossyi 15,000 sztuk bydła rogatego, którego część jedną przedano niżéy wartości, dla utrzymania niskiéy onego ceny, a drugą rozdano sposobem pożyczki i na długie termina między rolników, którym oprócz tego, dano bezpłatnie 31,000 czetwertów owsa na zasiéw, i wszystkie konie pozostałe z ruchomego zapasu armii.— Ubożsi otrzymali drzewo z lasów skarbowych, dla odbudowania swych domów; równie dozwolono im paść w tychże lasach bydło swoje bezpłatnie; podatki zaległe, zostały albo na długie raty rozłożone, lub też całkowicie darowane, a summa 4,598,287 złp. rozdzieloną została na zapomogę, między naybardziey wsparcia potrzebujących. Co do zapłaty za wszystkie rekwizycye armii rossyiskiey, w czasie woyny poczynione, skrócono formalności zwyczaynych likwidacyi, i do dziś dnia ilość tych wypłat wynosi 1,200,000 złp. Nakoniec, czynna staranność rządu, obdarzyła mieszkańców wszystkiemi środkami dążącemi do ich pomyślności. Naczelnicy wojenni otrzymali rozkaz czuwania jak nayściśley, ażeby włościanie niestali się ofiarą niesprawiedliwych ciężarów, ani też, aby od nich wymagano cokolwiek, do czegoby niebyli na mocy prawa lub przez szczególne umowy obowiązani; przykazano oraz ażeby sprawiedliwe ich skargi w tey mierze, natychmiast były wysłuchanemi. Wszystkie rekwizycye ze strony woyska, zostały surowo zabronione, a zbawienny skutek tego

rozporządzenia, okazał się w dobrém porozumieniu, jakie istnieje między mieszkańcami i woyskiem naszém, rozstawionėm w mieyscach, które niedawno były widownią walk krwawych; wszędzie armia nasza zachowuje jak nayściśleyszą karność, i wszędzie w niey naylepszy panuje porządek.— Czuwając bez przerwy nad tém, aby wszędzie powróciła nanowo pomyślność krajowa, zwrócił zarazem rząd uwagę swoję na znaczną liczbę sierot płci oboyga, które pozbawione rodziców w skutek wypadków wojennych, zostawały zupełnie opuszczone. Wszystkie te dzieci zostały umieszczone na koszt skarbu w zakładach edukacyjnych i naukowych, stósownie do płci, wieku i stanu.— Stan opłakany, w którym się skarb publiczny znaydował, wymagał ścisłego sprawdzenia, nayczynnieyszey kontrolli, niemniey organizacyi trwałey i pewney. Przy weyściu woyska rossyjskiego do Warszawy, nie znaydowało się w kassie bankowéy jak 800,000 złpols.; poszukiwania uczynione dla wykrycia funduszów skarbowych sprawiły, iż znaleziono za granicą znaczne kapitały należące do tego zakładu. Pobór podatków uskuteczniony potém został z tak pomyślnym skutkiem, że rząd uyrzał się w możności zaspokojenia wszystkich potrzeb krajowych, a to obok znacznego zmnieyszenia ciężarów nadzwyczaynych, do których według budżetu z roku 1832 potrzeba było się udać. Nakoniec, sprawdzono ilość długu krajowego, jaki ciężył na królestwie przed rewolucyą, aby tym sposobem mogły być utrzymane w całey swéy nietykalności zobowiązania, jakie dług ten wkłada na skarb krajowy. Zbytecznėm byłoby dodawać, że w skutek tego postępowania, powrócił na nowo kredyt publiczny, który jest jedną z podstaw naytrwalszych ogólnéy pomyślności.— Tak więc ślady klęsk zrządzonych przez rewolucyą, nikną codzień na całey przestrzeni królestwa Polskiego; przemysł jego odradza się;— a lat kilka wystarczy do tego, aby kray zakwitnął na nowo, i aby powrócił do tego stanu pomyślności, do którego rząd usilnie starał się zawsze doprowadzać.» *(G: C. W.)*

FRANCYA

Paryż 10 Kwietnia.

Król pracował dziś z prezesem rady ministrów, tudzież z ministrami spraw zagranicznych i wewnętrznych.

Wczoray poczynione tu znowu militarne rozporządzenia ostrożności, i woyska osady stały w koszarach, w pogotowiu do wyruszenia, na pierwsze zawołanie.

Poseł cesarsko rossyjski hrabia Pozzo di Borgo, podał przed kilku dniami ministerstwu francuzkiemu wyraźne oświadczenie swego monarchy: »że Cesarz woysk swoich do Turcyi wysłanych i eskadry na Bosforze, dopóty nieodwoła, dopóki basza Egiptu nieprzyjmie warunków pokoju, przez sułtana sobie podanych.»— Deklaracya ta, mówi *Gazeta Francyi*, sprawiła wielkie rozdwojenie w ministerstwie; albowiem jedni są za wysłaniem woysk do Grecyi i Turcyi, drudzy zaś sprzeciwiają się temu środkowi. Dotąd jeszcze nic stanowczego nieuchwalono w tey mierze. —

Mimo nowych pomyślnych wiadomości w niektórych dziennikach angielskich o powodzeniu Don Pedra, tu przeciwnie już nawet dzienniki liberalne, powątpiły zupełnie o losię jego wyprawy.

Pociągnienie do odpowiedzialności przed kratki izby deputowanych wydawcy dziennika *Tribune*, po długich sporach, uchwalone wczoray zostało większością 205 głosów, przeciw 92. Izba deputowanych, sama orzecze: »*Winny* albo *niewinny*.« — Jeden z deputowanych wniósł, że aby orzec pierwsze, potrzebna jest do tego większość dwóch trzecich części głosów.

Poseł austryjacki, dawał onegdy świetny wieczór. Pomiędzy zaproszonemi członkami ciała dyplomatycznego, uważano posłów pruskiego i rossyjskiego. Z ministrów francuzkich nieznaydywał się żaden.

Dziennik *Konstytucyonista* donosi z pewnością, że jak tylko ministerstwo francuzkie odebrało wiadomość o zaszłych wypadkach w Frankforcie nad Menem, wydało natychmiast rozkazy, aby wychodniów niemieckich z nad granicy, odesłać w głąb Francyi.

Członkowie rozgałęzionego po całey Francyi stowarzyszenia rojalistów do emancypacyi polityczney i parlamentarney reformy; wybrali z pośród sobie kommissyą, z poleceniem aby się zatrudniła uorganizowaniem komitetu centralnego. Członkami tey kommissyi są: Xiąże Fitz James, — margrabia Dreux Brezé, — wicehrabiowie d'Ambray i Conny, baronowie Briars i Genoude obadway redakto-

rowie *Gazety Codzienney* i *Gazety Francyi*, tudzież P. Berryer.

Wczoray stawili się przed tuteyszym sądem przysięgłych dway członkowie związku republikańskiego *Przyjaciół ludu*, literat Desjardins, i winiarz Doneaud. Obadwa oskarzeni o wykroczenie przeciw prawu 25 marca, lubo jawnie byli winnemi, — sąd przecież, podług zwyczaju, ogłosił ich za niewinnych. *(G. P. S.)*

ANGLIA

Londyn 10 *kwietnia.*

Xiąże Talleyrand, miał wczoray naradę z hrabią Grey w wydziale skarbowym. W tymże dniu poseł belgiyski P. Van de Weyer, odwiedził posla pruskiego.

Hrabia Anglezea namiestnik królewski w królestwie Irlandyi, ogłosił tam już prawo tyczące się przytłumienia zaburzeń. *(G.P.S.)*

NIEMCY

Darmstadt 10 *Kwietnia.*

Panuje tu ciągle spokoyność, i niektóre pogłoski, co były spowodowały władze do środków ostrożności, okazały się bezzasadnemi. Utrzymują, że teraz nayglównieyszym jest zamiarem rewolucyonistów i wichrzycielów, przez niecne swoje czyny, zniewalać rządy do takich kroków surowości, któreby jątrzyły lud, aby tym sposobem łatwiey wciągnąć się dawał anarchistom do ich planów. Ale rządy potrafią rozróżnić winnych od niewinnych; — tamtych surowo ukarać, a tych środkami dzielnemi na przyszłość od gwałtów i nadużyciów zasłonić, nie zaś narnszać prawe i rozumne swobody wolności, które się zgadzają z bezpieczeństwem państw i powagą rządów. Tak więc przyjaciele porządku i praw, nieobawiają się tych bezsilnych zapędów ludzi burzliwych. *(G. P. S.)*

Frankfort 11 *Kwietnia.*

Naywiększą tu mamy teraz spokoyność. Z tém wszystkiém wzmocnione są ciągle strażnice obywatelskie i woyskowe. — Więźniom przerwana wszelka kommunikacya. — Na granicach naszych, państwa sąsiedzkie mają postawić oddziały swoich woysk, dla użycia tey siły zbroney, przeciw wszelkiemu na przyszłość zaburzeniu.

Tak jak poprzednio, wydano listy gończe za doktorami Bunzen, Garth i Bergelman, tak dziś znowu rozesłano je za doktorem Körner, obwinionym o należenie czynne do wypadków krwawych 3go kwietnia. *(G. P. S.)*

SZWECYA

Sztokolm 2 *kwietnia.*

Na seymie norwegskim podano adres do króla, w którym upraszano o przedłużenie seymu, aż do końca czerwca.

J. K. W. Następca tronu ma tego lata zwiedzić Norwegiję.

Mniemają, iż ułożony przez kommissyą projekt, nowey księgi praw, przedłożony będzie stanom na następującym seymie; wątpią jednak, ażeby był przyjętym, gdyż professorowie fakultetów filozoficznych i praw w Upsalu, nie bardzo korzystną dali o témże opiniją, a nawet minister sprawiedliwości i członkowie naywyższego sądu, wcale go nie pochwalają. *(G. P. S.)*

WŁOCHY.

Ankona 27 *marca.*

W dniu 18 b. m. tuteyszy sąd kryminalwydał wyrok przeciw osobom, oskarżonym o popełnione zbrodnie wczasie ostatnich zaburzeń. Wyrok ten na dniu 25 b. m. publikowany został. — Mariano Beviiacqua, i Lorenze Tonnelli, obwinieni o zamordowanie na dniu 23 maja r. 1832, Gonfaloniera Bosdari, skazani zostali na karę śmierci, i wczoray o 8 z rana stósownie do wyroku, z tyłu rozstrzelani. Pierwszy umarł z chrześcijańską pokorą — drugi z zimną krwią filozofa. — Resztę obwininionych, skazano na całe życie na galery, niektórych na pewną liczbę lat więzienia i różne pomnieysze kary. — Goście nasi, (to jest francuzi) zawsze tu źle są widziani, ponieważ oni są przyczyną nieszczęścia, które padło na nasze miasto. *(G.P.S.)*